

بسمه تعالی

بررسی تاثیر راهکارهای طراحی در برابر جرم در تحقق اهداف توسعه پایداری شهری (نمونه موردی: محله خاک سفید تهران)

سپیده سیف اللهی فخر^{۱*}، صدفناز دلجوان^۲، امیر محمد معززی مهر طهران^۳

^۱ کارشناس ارشد طراحی شهری دانشگاه هنر اصفهان.

پست الکترونیکی: Sepideh_seifollahy@yahoo.com

^۲ کارشناس ارشد معماری دانشگاه علوم و تحقیقات تهران

پست الکترونیکی: sadafnaz_deljavan@yahoo.com

^۳ دانشجوی دکترای مرمت دانشگاه هنر اصفهان

پست الکترونیکی: A.moazezi@yahoo.com

چکیده

وجود امنیت در شهر و کاهش جرم و جنایت و ترس از جرم، مقوله ای است که بی ارتباط با طراحی شهری نمی باشد. چه بسا طراحی فضاهای شهری بر اساس اصول طراحی در برابر جرم بتواند تا حد زیادی در ایجاد امنیت شهری و کاهش جرم و ترس از آن مفید واقع شود. از سویی، در قرن حاضر پایداری شهر به عنوان یک دیدگاه کلان در هدایت قوانین طراحی نگریسته میشود. با این حال مروری بر موضوعات مربوط به وضوح نشان می دهد که جرم و ترس از جرم به طور جدی میتواند اهداف گسترده تری از پایداری شهر را تضعیف کند.

هدف از نوشتار حاضر، بررسی تعاملات میان طراحی پایدار و طراحی در برابر جرم از یک سو و ارزیابی پیشنهاداتی برای در نظر گرفتن جرم و ترس از جرم در ارتباط با پایداری شهر از سوی دیگر می باشد. در مقاله پیش رو فرض بر آنست که طراحی در برابر جرم ابزاری حیاتی برای ارزیابی توسعه پایدار شهرها است. در این راستا محله خاک سفید به عنوان یکی از محلات ناامن تهران مورد تحلیل قرار گرفته و اصولی که در ایجاد امنیت این محله در راستای اهداف پایداری منطقه موثر هستند، بیان شده اند. مواجهه با نمونه موردی بر مبنای شناخت اولیه آغاز گشت. این شناخت با توجه به شرایط و روند پژوهش از طریق مطالعات کتابخانه ای و نیز مطالعات میدانی تدقیق و تکمیل شد. سپس سعی شد در طی یک فرآیند منطقی و در قالب یک نظم ساختاری (با بکارگیری روش تحلیلی) پس از تجزیه و تحلیل فضا به شناسایی دقیق عوامل کالبدی جرم زا پرداخته شد. و در نهایت به این نتیجه دست یافته شد که با ایجاد امنیت از طریق راهکارهای طراحی در برابر جرم میتوان پایداری را تقویت نمود.

واژگان کلیدی: توسعه پایدار شهری، امنیت، طراحی در برابر جرم (CPTED)

مقدمه

یکی از مقولاتی که در زمینه دستیابی به توسعه پایدار شهری کمتر مورد توجه علمی و عملی قرار گرفته، مقوله امنیت شهری است. ضرورت پرداختن به امنیت در چهارچوب توسعه پایدار از آنجایی مهم می نماید که اصولاً توسعه و امنیت رابطه متقابل و دو سویه دارند. هر یک به دیگری محتاج است و در عین حال هر یک می تواند مانعی بازدارنده برای دیگری باشد (رهنمایی و پور موسی، ۱۳۸۵: ۱۹۳-۱۷۷).

امنیت به عنوان یکی از نیازهای اساسی انسان مطرح می باشد. انسان همواره در تلاش برای تامین امنیت در زندگی خود بوده و یکی از انگیزه های اصلی تشکیل حکومت ها نیز تامین امنیت بوده است. امنیت نخستین شرط برای زندگی انسان و سکونت در یک مکان است. اگر جایی امن نباشد، قابل سکونت نیست و تا امنیت در شهر یا کشوری حکم فرما نباشد فراهم کردن یک اقتصاد سالم ممکن نیست. از این رو، پایداری امنیت شهری دارای اهمیت است و امنیت شهری پایدار، به معنای پایداری در حذف تهدیدهای امنیت شهری میباشد (افصح حسینی، ۱۳۸۸).

مبانی و چارچوب نظری

توسعه پایدار:

از آنجا که هر سازمان یا نهاد بر حسب نیاز یک بخشی از توسعه پایدار را مورد استفاده قرار می دهد، تعریف جامعی از توسعه پایدار ارائه نشده است. ولیکن شاید بتوان گفت به طور کلی توسعه پایدار توسعه ای است که نیازهای فعلی خود را بدون خدشه دار کردن به توانایی نسل آینده برآورد ساخته و نیازهای خود را پاسخ گوید. در این تعریف حق هر نسل در برخورداری از همان مقدار سرمایه طبیعی که در اختیار دیگر نسل ها قرار داشته به رسمیت شناخته شده و استفاده از سرمایه طبیعی در حد بهره آن مجاز شمرده شده است. (عزیزی ۱۳۸۸)

کمیسون «برانت لند» درباره توسعه پایدار می گوید: «توسعه پایدار به عنوان یک فرایندی است که لازمه بهبود و پیشرفت است. فرایندی که اساس بهبود وضعیت و از میان برنده کاستی های اجتماعی، فرهنگی جوامع پیشرفته است و باید موتور محرکه پیشرفت متعادل، متناسب و هماهنگ اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تمامی جوامع و بویژه کشورهای در حال توسعه باشد» (عباسپور، ۱۳۸۶: ۱۰۰۸).